

skrifter, resp. först efter lång öfning vunnit herraväldet öfver skriftdragen, bör man kanske lämna dährän. Säkert är, för att ännu en gång använda ett förut brukadt uttryck, att om icke samma hand fört pennan, så har samma anda dirigerat det hela.

Liksom förebilden, Skokloster 148, äro äfven dessa handskrifter illuminerade. Men metoden är billigare. Här äro målade initialer inklistrade vid början af resp. kapitel. Den första tanke, man får vid iakttagandet häraf, är, att det är spolierade medeltidshandskrifter, som här fått släppa till materialet. Men en närmare granskning af de inklistrade bilderna visar en så pass stor likformighet i arbetet, att man säkerligen, åtminstone för flertalet fall, snarare bör tänka på ett handtverksmässigt framställande af initialer, hvilka sedan försålts till bokens beställare eller utförare. En del praktiska fördelar stodo ju att vinna genom en sådan anordning. Man kunde få måla på pergament, äfven om skriften skulle utföras på papper, och man kunde få sitta i ro med sitt arbete, ägna däråt den tid man fritt valde utan att behöfva afvakta framskridandet af själfve skrifvarens verk.¹

Hvad själfva texten angår, så förete våra fem handskrifter i allmänhet mycket stor likhet med förebilden. Det synes dock, som om de icke alla varit afskrifna efter samma, ehuru säkerligen efter beslätade, original. Alla våra fem handskrifter ha de hos Schlyter med B signerade additamenten, och alla ha de register liksom förebilden, många ha ordförklaringar. Men under det Skokl. 148 (utom registret) endast innehåller lagtexten med de däri införda additamenten, så innehålla våra handskrifter en hel del tillägg, som ge dem en viss likhet med en af våra dagars lageditioner. Sådana tillägg äro:

- 1) Ett företal, detsamma, som inleder kommentaren till Stadslagen² och väl kan antagas härröra från Olaus Petri. Saknas nr 1.
- 2) Olaus Petris domareregler. Saknas nr 1.
- 3) Västerås recess och Västerås ordinantia.
- 4) En samling gårdsrätter, Eriks af Pommern gårdsrätt, Karl Knutssons »Artiklar», Gustaf Vasas och Erik XIV:s gårdsrätter.
- 5) På olika ställen anbragta, väl valda och prydligt arrangerade bibel-citat och sentenser om domarens kall.
- 6) Några utdrag ur Östgötalagen och Konung Birgels(!), resp. Birgers, lag, som »äro nyttiga i rättegångor».

Därtill komma i särskilda handskrifter bl. a. följande: de medeltida domarereglerna i uppländsk textform (nr 2 och 5), Hamnskrå (nr 2 och 5),

¹ Inklistrade initialer möta äfven i en annan vackert skriven bok Cod. Holm. B 26.

² Publicerad af BJÖRLING, *Vår äldsta lagkommentar*, s. 6 ff. (Lunds universitets årsskrift, 1896).